

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิตนั้น มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต
2. เพื่อศึกษาการนำเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิตตามความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร
ตัวอย่างประชากรเป็นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 จากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ได้ศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาและมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 154 คน ซึ่งสุ่มโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิตและการนำเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยแบบปลายปิด แบบปลายเปิดและแบบประเมินค่า

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ

3.2 นำข้อมูลแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิตและการนำเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต มาวิเคราะห์ ข้อมูลดังนี้

3.2.1 ส่วนที่เป็นแบบปลายปิด นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ

3.2.2 ส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ

3.2.3 ส่วนที่เป็นแบบประเมินค่า นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ แล้วหาค่ามัชฌิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร

1.1 สถานภาพทั่วไป ตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 154 คน เป็นหญิงร้อยละ 53.25 ตัวอย่างประชากร ร้อยละ 52.60 มีอายุ 15 ปี และตัวอย่างประชากรเกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 99.35 นับถือ ศาสนาพุทธ สำหรับการประกอบอาชีพนั้นตัวอย่างประชากรส่วนมาก ร้อยละ 92.86 ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ

ตัวอย่างประชากรส่วนมาก ร้อยละ 89.61 มีบิดามารดาเป็นผู้ปกครอง สำหรับอาชีพของผู้ปกครองของตัวอย่างประชากรนั้น ผู้ปกครองของตัวอย่างประชากรส่วนมาก

ร้อยละ 62.34 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือทำไร่ ร้อยละ 14.28 และรับจ้าง ร้อยละ 12.34

1.2 ความต้องการด้านการศึกษาต่อและเหตุผลของการไม่ศึกษาต่อนั้น ตัวอย่างประชากรส่วนมาก ร้อยละ 62.99 ต้องการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา แต่ขณะเดียวกันพวกเขาเหล่านี้ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าดังกล่าวทั้งนี้เพราะขาดทุนทรัพย์ ร้อยละ 75.97 รองลงมาคือ ไม่ต้องการศึกษาต่อเอง ร้อยละ 37.01 และต้องช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครองทำงาน ร้อยละ 12.99

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดสุขภาพกายและจิต หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน และหมวดชาติไทย ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก มีเพียงเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเท่านั้นที่โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหมวดดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาสรุปความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิตเป็นรายเนื้อหาในแต่ละหมวดพบว่า

2.1 หมวดสุขภาพกายและจิต มีเนื้อหาทั้งหมด 21 เนื้อหา โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดสุขภาพกายและจิตต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมาก จำนวน 17 เนื้อหา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากสูงไปต่ำ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องวิธีการเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่าและราคาประหยัด เรื่องการป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายนอก เรื่องวิธีใช้ยาชุดตำราหลวง เรื่องการป้องกันการติดสิ่งเสพติด เรื่องวิธีทำความสะอาดและเก็บรักษาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัว และเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น และโดยเฉลี่ยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดสุขภาพกายและจิตต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 เนื้อหา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากต่ำไปสูง ซึ่งได้แก่เนื้อหาเรื่องอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง เรื่องการบำรุงรักษาฟันด้วยวิธีธรรมชาติ เรื่องการทำน้ำผลไม้ และเรื่องการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นเมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยต่าง ๆ

2.2 หมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มีเนื้อหาทั้งหมด 28 เนื้อหาโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมาก จำนวน 15 เนื้อหาโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากสูงไปต่ำ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องวิธีทำน้ำให้สะอาดเหมาะแก่การดื่มการไว้ เรื่องวิธีป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า เรื่องการจัดบ้านเรือน บริเวณบ้านให้ถูกสุขลักษณะและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดี เรื่องการเก็บรักษาเชื้อเพลิง และเรื่องการทำนุบำรุงรักษาป่า เป็นต้น และโดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 13 เนื้อหา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากต่ำไปสูง ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องการสอนแสงและการหักเหของแสง เรื่องผลของแรงเสียดทาน เรื่องประโยชน์ของแรงดัน และเรื่องการทำสบู่และยาสระผม เป็นต้น

2.3 หมวดชาติไทย มีเนื้อหาทั้งหมด 18 เนื้อหาโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดชาติไทยต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมาก จำนวน 12 เนื้อหาโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากสูงไปต่ำ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกที่ดีของครอบครัว เรื่องหน้าที่ของคนไทยที่ต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์พระบรมวงศานุวงศ์และองค์กรราชการ เรื่องการป้องกันการทำลายสถาบันทางศาสนาทุกศาสนา และเรื่องหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เป็นต้น และโดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดชาติไทยต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 เนื้อหาโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากต่ำไปสูง ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกที่มีต่อชุมชน และเรื่องบุคคลสำคัญและบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น เป็นต้น

2.4 หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน มีเนื้อหาทั้งหมด 14 เนื้อหาโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากินต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมาก จำนวน 10 เนื้อหาโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากสูงไปต่ำ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่อง การแก้ปัญหาการทำนาไม่ได้ผล เรื่องการบำรุงรักษาดินและเรื่องการทำไร่ทำสวน เป็นต้น และโดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากินต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง

จำนวน 4 เนื้อหาโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากต่ำไปสูง ซึ่งได้แก่เนื้อหาเรื่องวิธีใช้และเก็บรักษาเครื่องชั่งน้ำหนัก เรื่องหลักหัว ๆ ไปในการเลี้ยงสัตว์ เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์และเรื่องการค้าขาย

3. ผลการวิเคราะห์การนำเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้และเหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในการดำรงชีวิต ตามความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา

3.1 การนำเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 76.19, 67.81, 64.86 และ 60.90 เคยนำเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดสุขภาพกายและจิต หมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม หมวดชาติไทย และหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน ไปใช้ในการดำรงชีวิตตามลำดับ เมื่อพิจารณาเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเคยนำเนื้อหาไปใช้ในการดำรงชีวิตเรียงตามลำดับการเคยนำเนื้อหาไปใช้ในการดำรงชีวิตมากในลำดับสูงสุดและมากในลำดับรองลงมา เป็นรายเนื้อหาของแต่ละหมวด พบว่า

3.1.1 หมวดสุขภาพกายและจิต ได้แก่นำเนื้อหาเรื่องวิธีทำความสะอาดและเก็บรักษาเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัว และรองลงมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องวิธีใช้ยาชุดตำราหลวง เรื่องการป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายนอก เรื่องวิธีการเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่าและราคาประหยัด และเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น

3.1.2 หมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ได้แก่นำเนื้อหาเรื่องการถนอมเสื้อผ้าให้ใช้ได้นาน และรองลงมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องการจัดบ้านเรือน บริเวณบ้านให้ถูกสุขลักษณะและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดี เรื่องวิธีทำน้ำให้สะอาดเหมาะแก่การดื่ม การใช้ เรื่องแหล่งข่าวและเหตุการณ์ และเรื่องการรักษาเครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น

3.1.3 หมวดชาติไทย ได้แก่นำเนื้อหาเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกที่ดีของครอบครัว และรองลงมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องลักษณะของผู้มีมารยาทดี เรื่องหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เรื่องวันสำคัญที่ควรทราบ เรื่องหน้าที่ของคนไทยที่ต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์และองค์กรราชการ และเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมือง เป็นต้น

3.1.4 หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน ได้แก่เนื้อหาเรื่องวิธีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว และรองลงมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องประโยชน์และความสำคัญของการใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศ เรื่องการทำไร่ทำสวน เรื่องการบำรุงรักษาดิน เรื่องการรู้จักเลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นตามสมควรแก่ฐานะทางเศรษฐกิจ และเรื่องการแก้ปัญหาการทำนาไม่ได้ผล เป็นต้น

3.2 การไม่แนะนำเนื้อหาไปใช้และเหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในการดำรงชีวิต ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 39.10 ไม่แนะนำเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากินไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 16.46 ให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาหมวดดังกล่าวว่าไม่มีโอกาสนำไปใช้ และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 35.14 ไม่แนะนำเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดชาติไทยไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 15.98 และ 14.00 ตามลำดับ ให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาหมวดดังกล่าวว่าไม่เคยคำนึงถึง และไม่มีโอกาสนำไปใช้ ส่วนเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และ หมวดสุขภาพกายและจิตนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 32.19 และ 23.81 ตามลำดับ ไม่แนะนำเนื้อหาไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 13.68 และ 10.79 ตามลำดับ ให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาหมวดดังกล่าวเหมือนกันว่า ไม่เคยคำนึงถึง เมื่อพิจารณาเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่แนะนำไปใช้และเหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในการดำรงชีวิต เรียงตามลำดับการไม่แนะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตมากในลำดับสูงสุดและมากในลำดับรองลงมาเป็นรายเนื้อหาของแต่ละหมวด พบว่า

3.2.1 หมวดสุขภาพกายและจิต ได้แก่เนื้อหาเรื่องวิธีการเลี้ยงดูทารก และเด็กที่ถูกหลอกนอมัย โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาว่า ไม่มีโอกาสนำไปใช้ รองลงมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาเรื่องการทำน้ำผลไม้ และเรื่องอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาดังกล่าวเหมือนกันว่า ไม่เคยคำนึงถึง เนื้อหาเรื่องวิธีปฐมพยาบาลผู้ป่วยและเรื่องอาหารสำหรับคนเจ็บป่วย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาดังกล่าวเหมือนกันว่า ไม่มีโอกาสนำไปใช้ และ เนื้อหาเรื่องการป้องกันการติดสิ่งเสพติด ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาว่าไม่เคยคำนึงถึง เป็นต้น

3.2.2 ทมวคตมมุขยกับสิ่งเวดล้อม ได้แก่นื้อหำเรื่องกำรทำสุบ์และยำสระพม โดยผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ลิมควำมรู้และไม่มีควำมจำเป็นต้องงใช้ รงลงมำตมลำค้บ ตัวอย่างเช่น นื้อหำเรื่องกำรสะท้อนแสงและกำรหักเหของแสง เรื่องประโยชน์ของแรงคั้น และเรื่องผลของแรงเสียดทำน โดยผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำดั่งกล่ำวเหมือกันว่ำ ไม่เคยค้ำนึ่งถึง เป็นคั้น

3.2.3 ทมวคชำนไทย ได้แก่นื้อหำเรื่องกำรป้องกันกำรบ่อนทำลยควำมมันคงของประเทศ โดยผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ไม่มีโอกำสนำไปใช้ รงลงมำตมลำค้บ ตัวอย่างเช่น นื้อหำเรื่องปัญหำที่เกิดจกกำรเพิ่มของประชำกรและผลกระทบตอกำรค้ำรงชีวิตและกำรแก้ไข ผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ไม่เคยค้ำนึ่งถึง นื้อหำเรื่องกำรอนุรักษ์โบราณสถำนและโบราณวัตถุ และเรื่องหน้ำที่สำคัญของแต่ละส่วนรำชกำร ผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำดั่งกล่ำวเหมือกันว่ำ ไม่มีโอกำสนำไปใช้ และ นื้อหำเรื่องหน้ำที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตมผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ไม่เคยค้ำนึ่งถึง เป็นคั้น

3.2.4 ทมวคเศรษฐกิจและกำรทำมำหำกิน ได้แก่นื้อหำเรื่องกำรรวมกลุ่มและสหกรณ์ โดยผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ไม่มีโอกำสนำไปใช้และไม่ค้ำนึ่งถึง รงลงมำตมลำค้บ ตัวอย่างเช่น นื้อหำเรื่องกำรค้ำย่ำ ผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ไม่มีโอกำสนำไปใช้ และ นื้อหำเรื่องกฎหมำยเกี่ยวกับกำรทำงำนและกำรประกอบอาชีพ โดยผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำให้เหตุผลของกำรไม่ใช้ นื้อหำว่ำ ไม่เคยค้ำนึ่งถึงและไม่มืโอกำสนำไปใช้ เป็นคั้น

4. ลักษณะกำรนำ นื้อหำกลุ่มสร้ำงเสริมประสพกำรณชีวิตไปใช้ในการค้ำรงชีวิตของ ผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำ

จกข้อมูลกำรสัมภาษณ์แบบปลยเปิด จะสังเกตุเห็นได้ว่ำลักษณะกำรนำ นื้อหำกลุ่มสร้ำงเสริมประสพกำรณชีวิตไปใช้ในการค้ำรงชีวิตของ ผู้จบหลักสูตรประถมศีกษำนั้น เป็นกำรนำ นื้อหำกลุ่มสร้ำงเสริมประสพกำรณชีวิตไปใช้นอกเหนือจกแผนกำรสอนกลุ่มสร้ำงเสริมประสพกำรณชีวิตดั่งแต่ชั้นประถมศีกษำปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศีกษำปีที่ 6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ำครูผู้สอนกลุ่มสร้ำงเสริมประสพกำรณชีวิตนั้นได้นำประสพกำรณควำมรู้ที่ เษนอกเหนือจกแผนกำรสอนมำสอนนักเรียน และได้ประยุกต์ นื้อหำในการสอนให้สอดคล้องกับสภำพของห้องถึนและควำมต้องกำรของนักเรียน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้เสนอการอภิปรายผลออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสถานภาพของตัวอย่างประชากร และด้านหมวดเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งได้แก่ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต การนำและการไม่เคยนำเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ในการอภิปรายผลแต่ละหมวดเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ผู้วิจัยจะอภิปรายผลสรุปรวมหมวดเนื้อหา ก่อนแล้วจึงอภิปรายผลเป็นรายเนื้อหาในแต่ละหมวด ซึ่งในการอภิปรายผลแต่ละรายเนื้อหานั้น ผู้วิจัยจะเลือกอภิปรายผลเฉพาะเนื้อหาที่มีความสำคัญ โดยอภิปรายผลแยกเป็นรายเนื้อหาเดียวที่มีความสำคัญเด่นชัด และอภิปรายผลหลาย ๆ เนื้อหาที่มีความสำคัญรองลงมา และมีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกัน

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร

1.1 สถานภาพทั่วไป ตัวอย่างประชากรส่วนมาก ร้อยละ 52.60 มีอายุ 15 ปี และตัวอย่างประชากรเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 92.86 ยังไม่ได้ประกอบอาชีพจากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าตัวอย่างประชากรส่วนมากนั้นยังไม่ได้ประกอบอาชีพและมีอายุประมาณ 15 ปี อันมีอายุน้อยเกินไปที่จะประกอบอาชีพหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานที่สมบูรณ์ซึ่งถือว่าเป็นการทำงานที่อยู่ในเชิงเศรษฐกิจได้ ดังที่ เจริญผล สุวรรณโชติ (2526:36) ได้กล่าวว่าในการประกอบอาชีพนั้น ผู้ประกอบอาชีพจะต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จึงจะถือได้ว่าเป็นแรงงานในการประกอบอาชีพของประเทศที่สมบูรณ์ได้ และนอกจากนั้นยังอาจเนื่องมาจากตัวของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเอง ที่ทำงานไม่เป็น ไม่รู้จักทำงานหรือสร้างงานอาชีพด้วยตนเองได้ อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูและโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่สามารถสอนให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและรู้จักสร้างงานอาชีพด้วยตนเองได้ โดย เจริญผล สุวรรณโชติ (2529:7-10) ได้แสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกตต่อนักเรียนประถมศึกษาอีกว่า นักเรียนประถมศึกษานั้นทำงานไม่เป็น ไม่รู้จักทำงานหรือสร้างงานอาชีพด้วยตนเองได้ ทั้ง ๆ ที่หลักสูตรประถมศึกษานั้นพยายามเน้นและปลูกฝังให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ที่เรียนมานั้น มาเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและโรงเรียนที่ไม่ได้นำความรู้ทางด้านงานอาชีพมาเป็นเรื่องสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและไม่เห็นความสำคัญของงานอาชีพ ไม่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีเจตคติต่องานอาชีพ มุ่งสอนแต่วิชาการ จึงทำให้ผู้เรียนนั้นไม่มีความซาบซึ้ง

และเห็นความสำคัญของงานอาชีพ ตลอดจนผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การประกอบอาชีพได้ อันส่งผลให้ความคิดเห็นในเรื่องการสร้างงานด้วยตนเองไม่เป็นสิ่งที่ฝังแน่นในจิตใจของคนไทย

1.2 ความต้องการด้านการศึกษาต่อและเหตุผลของการไม่ศึกษาต่อ ตัวอย่างประชากรส่วนมาก ร้อยละ 62.99 ต้องการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาเหล่านั้นนั้น เห็นความสำคัญของการศึกษาว่า การศึกษาต่อหรือการเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไปนั้นเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของตนเองได้ ดังที่ สุมณา ตั้งคณะสิงห์ (2522:77) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคนที่อยากเรียนหรือต้องการศึกษาต่อว่าคนที่อยากเรียนต่อหรืออยากศึกษาต่อก็เพราะอยากอ่านออกเขียนได้ อยากทำงานสบาย ๆ และอยากเป็นใหญ่เป็นโต นอกจากนั้นยังอาจเนื่องมาจากค่านิยมทางการศึกษาในสังคมไทยที่ยกย่องคนที่มีความรู้และเรียนสูง ๆ จึงทำให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาต้องการศึกษาต่อสำหรับสาเหตุของการไม่ศึกษาต่อของตัวอย่างประชากรมากที่สุดคือขาดทุนทรัพย์ รองลงมาคือไม่ต้องการศึกษาต่อเอง และต้องช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครองทำงานแสดงให้เห็นว่าปัญหาทางเศรษฐกิจคือความยากจนนั้น เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดซึ่งเป็นผลให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานั้นไม่สามารถศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526:65) ที่พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่ศึกษาต่อก็คือความยากจน รองลงมาคือไม่มีใครช่วยพ่อแม่ทำงานและไม่สมัครใจเรียนต่อเอง

2. หมวดเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต การนำเนื้อหาและการไม่เคยนำเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต

โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดสุขภาพกายและจิต หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน และหมวดชาติไทย ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาโดยตรง ส่วนเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดมนุษยกับสิ่งแวดล้อมนั้น โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดดังกล่าวนี้เป็นเนื้อหาประกอบที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวผู้เรียน จึงทำให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่ค่อยเห็นความสำคัญและประโยชน์ของเนื้อหานั้น อันสะท้อนให้เห็นว่าการเกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมต่อการดำรงชีวิต เช่น ปัญหาแหล่งน้ำสกปรก ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย เป็นต้น มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากมนุษย์ไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิต วรรณพร วิชชานุกร (2527:28-30) ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมว่า ในการแก้ไขปัญหาคือความรุนแรงของสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้บริหารการศึกษาและครูผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจมองเห็นภาพรวมของสิ่งแวดล้อมออก เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถสอนและเชื่อมโยงเนื้อหาสิ่งแวดล้อมให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ จึงทำให้ผู้เรียนนั้นมีความเข้าใจและตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับผลของสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิต และจากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดดังกล่าวข้างต้นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากและระดับปานกลางนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษา ขำประยูร (2524:50-51) ที่พบว่าเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่เป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อผู้เรียนมากได้แก่ เนื้อหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของร่างกาย เรื่องการอนามัยและเรื่องสุขนิสัยที่ดี และเนื้อหาที่มีความสำคัญรองลงไปได้แก่ เนื้อหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ส่วนเนื้อหาที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอันดับสุดท้ายได้แก่ เนื้อหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวผู้เรียน

ส่วนการนำเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิตนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 76.19, 67.81, 64.86 และ 60.90 เคยนำเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดสุขภาพกายและจิต หมวดมนุษยกับสิ่งแวดล้อม หมวดชาติไทย และหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน ไปใช้ในการดำรงชีวิต แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากสามารถนำไปใช้ได้ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารัง ชูชีพ (2521:บทคัดย่อ) ยุพดี กะจะวงษ์ (2526:106) และ สันทัด อินทริกานนท์ (2527:143) ที่พบว่า เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นมาก เนื้อหาครอบคลุมสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตและสามารถนำไปใช้ได้ในการดำรงชีวิต

การไม่เคยนำเนื้อหาไปใช้และเหตุผลของการไม่นำเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 39.10 ไม่เคยนำเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากินไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 16.46 ให้เหตุผลของการไม่นำเนื้อหาหมวดดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตว่า ไม่มีโอกาสนำไปใช้ ซึ่งอาจเป็นเพราะตัวอย่างประชากรส่วนมากยังไม่ได้ประกอบอาชีพและยังมีอายุน้อยจึงยังไม่มีโอกาสให้นำเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากินไปใช้ในการดำรงชีวิต

เมื่อพิจารณารายเนื้อหาในแต่ละหมวดของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต การนำและการไม่เคยนำเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า

2.1 หมวดสุขภาพกายและจิต โดยเฉลี่ยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องวิธีการซื้ออาหารที่มีคุณค่าและราคาประหยัด ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 90.91 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะเนื้อหาดังกล่าวนั้นเป็นประโยชน์และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่จะต้องเลือกซื้อและบริโภคอาหารอยู่เสมอ ดังรายงานเรื่องพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนในปี พ.ศ.2526 (ยงยุทธ กบิลกาญจน์ และ ประทิน แสงนาค 2527:26) ที่พบว่า หมวดอาหารทุกชนิด ซึ่งได้แก่ ข้าว เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ ฯลฯ เป็นหมวดที่ครัวเรือนจ่ายมากที่สุด คือ ร้อยละ 35.7 ของหมวดรายจ่ายทั้งหมด ในการบริโภคของครัวเรือน ดังนั้นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการเลือกซื้ออาหารที่มีคุณภาพและราคาประหยัด ปราศจากสิ่งที่เป็นพิษต่อร่างกาย เพราะในปัจจุบัน อาหารที่คนเราบริโภคนั้น มักมีสารเคมีและสิ่งที่เป็นพิษต่อร่างกายผสมอยู่ ดังที่ ทรวง เหลี่ยมรังสี (2523:4) และฝ่ายประชาสัมพันธ์ กองเกษตรสันติ กรมส่งเสริมการเกษตร (2526:92-93) ได้รายงานถึงการบริโภคอาหารและอาหารที่คนเราบริโภคว่า ผู้บริโภคอาหารมักเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อร่างกาย แต่ขณะเดียวกันก็ยังมีถึงความสะอาดของอาหารว่าอาหารที่จะบริโภคนั้นจะต้องปราศจากสิ่งที่เป็นพิษต่อร่างกาย เพราะในปัจจุบันอาหารที่คนเราบริโภคนั้น มักมีสารเคมีที่เกษตรกรใช้เจือปนอยู่ ซึ่งถ้าบริโภคอาหารเหล่านั้นเข้าไปแล้ว สารเคมีก็จะสะสมอยู่ในร่างกาย เมื่อถึงระดับหนึ่งก็จะมีอันตรายต่อชีวิต และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถม

ศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในลักษณะการเลือกซื้อผัก ผักจะต้องสด มีรอยแมลงกัดกินเล็กน้อย อาหารจะต้องไม่มีเชื้อราและปราศจากยาฆ่าแมลง อาหารต้องไม่มีสีเจือปน และอาหารกระป๋อง กระป๋องต้องไม่บุบหรือมีสนิม เป็นต้น ดังนั้นความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตจึงอยู่ในระดับมาก ลำดับสูงที่สุด และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากเคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

เนื้อหาเรื่องการป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายนอก เรื่องวิธีใช้ยาชุด ตำราหลวง เรื่องการป้องกันโรค และเรื่องการป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายใน โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 92.86, 93.51, 87.01 และ 72.27 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหาเรื่องดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการระวังรักษาสุขภาพของร่างกายให้ปลอดภัยจากโรคร้ายต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่อาศัยอยู่ในชนบทเป็นส่วนมากนั้นจะต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพร่างกาย มีปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บ เบียดเบียน นอกจากนั้นยังอยู่ในพื้นที่ห่างไกลแพทย์ ดังรายงานของ แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน (2525:5) หน่วยงานนิเทศกัจังหวัดพิษณุโลก (2522:17) และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ม.ป.ป.:24) ที่ได้ระบุว่า สภาพชีวิตของชาวชนบทนั้นจะต้องประสบปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บ เป็นโรคติดต่อ ไม่รู้จักรักษาสุขภาพและอนามัยของตนเอง ใช้ยาไม่ถูกวิธีและอยู่ในพื้นที่ห่างไกลแพทย์ นอกจากนั้นปัญหาการขาดแคลนแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ และสถานรักษาพยาบาลยังส่งผลต่อปัญหาสุขภาพอนามัยของชาวชนบท เนื้อหาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาทางสุขภาพอนามัยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาโดยตรง และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในลักษณะการอาบน้ำ แปรงฟัน การรักษาหู รักษาตา ระมัดระวังในการรับประทานยาและใช้ยา ระมัดระวังการป้องกันโรคติดต่อโดยไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย ไม่รับประทานอาหารที่สกปรก ป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายใน โดยรับประทานอาหารเป็นเวลา เคี้ยวอาหารให้ละเอียด ไม่รับประทานอาหารรสจัด เป็นต้น ดังนั้นความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตจึงอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากเคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพันธ์ พรหมมณี (2526:128-130) และ อุษา ขำประยูร (2524:51, 130-131) ที่พบว่า เนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีความสำคัญมีประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยมีความจำเป็นมากที่สุดและจำเป็นมาก ได้แก่ เนื้อหา เรื่องการเลือกอาหารที่มีประโยชน์ เรื่องการทำความสะอาดและรักษาความสะอาดของร่างกาย เรื่องการป้องกันโรคติดต่อ และเรื่องการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

เนื้อหา เรื่องการป้องกันการติดสิ่งเสพติด โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 69.48 เคนำเนื้อหา เรื่องการป้องกันการติดยาเสพติดไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะยาเสพติดนั้นเป็นพิษให้โทษเกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม จากความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา ดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องอุดมการณ์ของชาติในความคิดของเยาวชน (เย็นใจ เลหาวิช และ นันทิกา แยมสรवल 2528:58) ที่พบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นว่างุดมการณ์เรื่องการไม่สูบบุหรี่ ภัยชา หรือยาเสพติดทุกชนิด มีความจำเป็นมากในการดำเนินชีวิต และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าวไปใช้ในลักษณะหลักเลี่ยงการคบคนที่ติดยาเสพติด ไม่ทดลองเสพสิ่งเสพติด ระวังระวังในอาหารที่ส่งสัยมีสิ่งเสพติดเจือปนอยู่

เนื้อหา เรื่องวิธีทำความสะอาดและเก็บรักษาเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัว โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงสุด ร้อยละ 97.40 เคนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหา เรื่องวิธีทำความสะอาดและเก็บรักษาเครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัวนั้น เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของพฤติกรรมที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจะต้องใช้อยู่เสมอ ๆ ในการดำรงชีวิต เนื้อหาดังกล่าวจึงสอดคล้องและมีความจำเป็นต่อผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ดังนั้นโดยเฉลี่ยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของ

เนื้อหาตั้งกล่าวต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงที่สุดเคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 90.26 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน ต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้ หรือจะต้องเดินทางติดต่อไปในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีสภาพผิดแผกไปจากสภาพการดำรงชีวิตในชุมชน และอาจเกิดอุบัติเหตุซึ่งมีผลเสียต่อร่างกายและทรัพย์สินได้ทุกโอกาสและทุกสถานที่ เช่น ขณะทำงาน บนท้องถนน หรือในบ้าน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันอุบัติเหตุได้กลายเป็นสาเหตุการตายที่สูงที่สุดของประชากรไทยในทุกอายุ สูงกว่าการตายจากโรคอื่นใดทั้งหมด อุบัติเหตุเกิดบนท้องถนนมากที่สุด และผู้เสียชีวิตที่ประสบอุบัติเหตุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-45 ปี (นารี กวิตานนท์ 2527:58-59) อันเป็นวัยที่กำลังจะสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างดี การที่ผู้จบหลักสูตรศึกษามองเห็นประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นนั้น แสดงว่าเนื้อหาตั้งกล่าวมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติที่เห็นความสำคัญและผลเสียของอุบัติเหตุต่อประชาชน จึงได้กำหนดแผนและนโยบายที่จะลดอุบัติเหตุให้ลดน้อยลงไป ทั้งพยายามเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและผลเสียของอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ประชาชนได้รับรู้ โดยผ่านทางสื่อมวลชน ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น จึงทำให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและนำเนื้อหาตั้งกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในลักษณะการเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เข้าที่ให้เรียบร้อย มีความระมัดระวังในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบในการคมนาคม เช่น เดินริมถนน ข้ามถนนตรงทางม้าลาย และข้ามถนนระมัดระวังรถ เป็นต้น และจากผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุบนท้องถนนของสมานชัย หงษ์ทอง และคณะ (2524:44-60 อ้างถึงใน นารี กวิตานนท์ 2527:60) พบว่า เด็กได้เรียนรู้การข้ามถนนจากบิดามารดามากที่สุด รองลงไปได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจและครู นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจน้อยในเรื่องของการข้ามถนนเมื่อมีรถบังและการวิ่งข้ามถนน ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเด็กได้รับการเรียนรู้จากพ่อแม่

มากกว่าครู ดังนั้นจึงควรเป็นข้อตระหนักของครูว่า ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้มีการปฏิบัติในเนื้อหาดังกล่าวมากกว่าสอนทางทฤษฎีและประการสำคัญควรเพิ่มขอบข่ายของ เนื้อหาดังกล่าวในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้กว้างขวางมากขึ้น

เนื้อหา เรื่องวิธีการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักรอนามัย โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงสุด ร้อยละ 57.59 ไม่เคยนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาดังกล่าวเป็นเนื้อหา ที่ยังไม่มีความพบปะและอิทธิพลโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาซึ่งมีอายุน้อย และยังไม่ได้แต่งงาน ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงยังไม่มีโอกาสนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการ ดำรงชีวิต

ส่วนเนื้อหาเรื่องอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 50.65 ไม่เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการ ดำรงชีวิต ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานั้นยังมีค่านิยมหรือมีนิสัยในการรับประทาน อาหารไม่ดี ไม่คำนึงถึงผลเสียของอาหารที่รับประทานต่อร่างกาย ยึดถือความพอใจและ ความต้องการของตนเองเป็นหลัก ดังที่ ยินดี อินวระชา (2527:34-35) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า คนไทยส่วนใหญ่ไม่นับค่านิยมถึงอาหารที่รับประทานว่ามีผลเสียต่อร่างกายหรือไม่ ทั้งมีค่านิยม หรือมีนิสัยในการเลือกกินอาหารตามใจชอบ พอใจในรสอาหารเป็นสำคัญ ชอบความสะดวกสบาย ในการกินและชอบเลียนแบบการกินอาหารตามผู้อื่น ดังนั้นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงไม่ค่อยเห็น ประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าวต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากไม่ เคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต จากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่าผู้จบหลักสูตร ประถมศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังชอบรับประทานผงชูรส น้ำอัดลม อาหารรสจัด อาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ซึ่งมีโทษต่อร่างกาย โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากให้เหตุผลของการไม่นำเนื้อหาดังกล่าว ไปใช้ว่า ไม่เคยคำนึงถึงซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมและนิสัยในการรับประทานอาหารยังมีเนื้อหาไม่เพียงพอที่จะปลูกฝังค่านิยมและ นิสัยในการรับประทานอาหารที่ถูกต้องแก่นักเรียน ดังนั้นควรเพิ่มขอบข่ายเนื้อหาส่วนนี้เข้าไปใน หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพราะในเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง

เกี่ยวกับการบริโภคอาหารนั้น มุ่งเสนอเนื้อหาความรู้ทางด้านสารอาหารประเภทของสารอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงมากกว่ามุ่งเปลี่ยนแปลงและปลูกฝังค่านิยมและนิสัยในการรับประทานอาหารที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน

เนื้อหา เรื่องการทำน้ำผลไม้ โดยเฉลี่ยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 55.84 ไม่เคยนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาดังกล่าวนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ทั้งผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาอาจมีความคิดเห็นว่าเป็นเสียเวลาในการทำและอาจมองไม่เห็นคุณค่าของการทำน้ำผลไม้ เพราะจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาพบว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนั้น มักจะรับประทานผลไม้สดมากกว่าจะนำผลไม้ปั่นมาทำน้ำผลไม้ ซึ่งจะเสียเวลาในการทำมาก

2.2 ทหวนตมมุขยกับสิ่งแวดลอม โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องวิธีทำน้ำให้สะอาดเหมาะแก่การดื่มการใช้ ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากลำดับสูงสุด และเนื้อหา เรื่องการจัคบ้านเรือนบริเวณบ้านให้ถูกสุขลักษณะ และการปรับปรุงสภาพแวดลอมให้ดี เรื่องแนวทงในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของทงถิ่น เรื่องการใช้น้ำธรรมชาติและการสงวนรักษาน้ำ โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 92.86, 92.86, 74.03 และ 86.36 เคยนำเนื้อหา ดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่เนื้อหาดังกล่าวนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน อันเป็นสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงของคนเร โดยมุ่งสร้างเสริมให้ผู้เรียนนั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเทคโนโลยี (สุนน อมรววิวัฒน์ 2523:319) โดยเฉพาะชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา เนื้อหาดังกล่าวนั้นจึงสามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของสภาพชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่ที่อยู่ในชนบทซึ่งจะต้องประสบกับปัญหา เรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ขาดแคลน สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่คี่อันจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยตามมา เพราะจากรายงานของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ม.ป.ป.:24) ได้ระบุว่ ประชาชนในชนบทของจังหวัดพิษณุโลกประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาด น้ำดื่ม น้ำใช้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ ปรีชา คีส์วัสตี (2524:29) ไพเราะะ ไตรติลลันท์ (2521:40-50) และศูนย์ประสานการพัฒนาชนบท

แห่งชาติ (2527:55) ที่ได้เสนอว่า ปัญหาเรื่องน้ำดื่มน้ำใช้ในชนบทนั้นมีความสำคัญต่อชีวิตชาวชนบทมาก ชาวชนบทต้องประสบกับปัญหาและสภาวะการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ และจากการที่ชาวชนบทบริโภคน้ำไม่สะอาดทำให้ชาวชนบท ร้อยละ 40 เจ็บป่วยและตายด้วยโรคทางเดินอาหารและโรคพยาธิ นอกจากนี้ชาวชนบทยังอยู่ในสภาพแวดล้อมและสุขลักษณะไม่ดี ขาดความรู้ ความเข้าใจในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นจึงเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายตามมา และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาบริโภคน้ำจากบ่อบาดาล อยู่ในพื้นที่ห่างไกลแพทย์ และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตในลักษณะการทำน้ำสะอาดโดยการแกว่งสารส้มในน้ำ ปล่อยให้ น้ำในโถงตกตะกอน ใช้น้ำอย่างประหยัด ไม่ถ่ายอุจจาระ บัสสาวะลงในแม่น้ำลำคลอง ทำทางระบายน้ำเสียในบริเวณบ้าน ทำถังขยะ จัดบ้านเรือนให้สะอาดเรียบร้อยน้ำอยู่ ให้แพทย์ตรวจสุขภาพ นำสุนัขไปฉีดวัคซีน เป็นต้น ด้วยสาเหตุดังกล่าวโดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากเคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องวิธีป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า และเรื่องการเก็บรักษาเชื้อเพลิง ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 81.17 และ 85.06 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันนี้ไฟฟ้าและเชื้อเพลิงประเภทแก๊สหุงต้มต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทและเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้น หากผู้ใช้ ใช้ไฟฟ้าโดยขาดความระมัดระวังหรือเก็บรักษาเชื้อเพลิงไม่ดีแล้วก็จะก่อผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ จากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตในลักษณะระมัดระวังในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า ไม่เล่นใกล้หรือในบริเวณที่มีสายไฟฟ้าแรงสูง เก็บรักษาเชื้อเพลิงโดยเก็บน้ำมันให้มีขีดขีดไกลมือเด็ก ไม่จุดบุหรี่ใกล้น้ำมัน เก็บเชื้อเพลิงไว้ในที่ปลอดภัย และดับไฟหรือถ่านไฟให้สนิทหลังจากใช้แล้ว ดังนั้นความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตจึงอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากเคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

ส่วนเนื้อหาเรื่องการทำนุบำรุงรักษาป่า โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก

รองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 72.08 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันนี้ สภาพของป่าไม้ได้ถูกทำลายลงไปอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ในจังหวัดพิษณุโลกที่ถูกทำลายลดลงเรื่อย ๆ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก 2526:3) อันส่งผลกระทบต่อสภาพการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาต้องประสบกับสภาวะอากาศแปรปรวน ฝนไม่ตกตามฤดูกาล สัตว์ป่าลดลงอย่างรวดเร็ว และแหล่งน้ำขาดแคลนน้ำเป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตในลักษณะปลูกต้นไม้ในวัดและในหมู่บ้าน ไม่จุดไฟเผาป่า และไม่ตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น จากความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่เห็นประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องการทำบารุงรักษาป่าต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากและผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากเคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตนี้ ชี้ให้เห็นว่าเนื้อหา เรื่องการทำบารุงรักษาป่าที่จัดให้นักเรียนประถมศึกษาได้เรียนโดยมุ่งปลูกฝังให้เยาวชนไทยตระหนักและเห็นคุณค่าของป่าไม้ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันมาก โดยจะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนได้มีการรณรงค์และปลูกฝังให้ประชาชนไทยนั้น เห็นคุณค่าและประโยชน์ของป่าไม้ต่อการดำรงชีวิตผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่ไต่บรรจุเนื้อหา เรื่องดังกล่าวไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาให้นักเรียนประถมศึกษาได้เรียน

จากความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวทั้งหมดข้างต้น ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพันธ์ พรหมมณี (2526:128-130) ที่พบว่า เนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีความสำคัญ มีประโยชน์ มีความจำเป็นมากที่สุดและจำเป็นมาก ได้แก่ เนื้อหา เรื่องการใช้น้ำสะอาดและการรู้จักแก้ปัญหาการดื่มการใช้น้ำ เรื่องปัญหาและความต้องการของชุมชนและของจังหวัด เรื่องการสงวนทรัพยากรและการอนุรักษ์ธรรมชาติ เรื่องเชื้อเพลิงและพลังงานที่มีในท้องถิ่น

เนื้อหา เรื่องการถนอมเสื้อผ้าให้ใช้ได้ทนทาน โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงที่สุด ร้อยละ 94.16 เคย

นำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหาเรื่องการถนอมเสื้อผ้าให้ใช้ได้ทนทานนั้น เป็นเนื้อหาที่มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา โดยเฉพาะ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงที่สุด เคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องแหล่งข่าวและเหตุการณ์ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 92.21 เคยนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะเนื้อหาเรื่องแหล่งข่าวและเหตุการณ์นี้ช่วยให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาได้ทราบข่าวและเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งในและนอกชุมชน ตลอดจนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับการนำเนื้อหาเรื่องแหล่งข่าวและเหตุการณ์ไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่จะนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ได้โดยการฟังวิทยุ ทีวีโทรทัศน์ และอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งหาอ่านได้ง่ายและมีอยู่ทั่วไปตามร้านค้าและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะช่วยให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่ล้มการอ่านออกเขียนได้ทั้งยังเพิ่มสมรรถภาพในการอ่านเพิ่มขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์นั้นมาพัฒนาตนเอง

ส่วนเนื้อหาเรื่องการสะท้อนแสงและการหักเหของแสง โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลางต่ำที่สุด และเนื้อหาเรื่องผลของแรงเสียดทาน และเรื่องประโยชน์ของแรงดัน โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 89.61, 62.34 และ 67.53 ไม่เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหาดังกล่าวนั้นเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นเนื้อหาประเภทเนื้อหาประกอบที่มีผลมีอิทธิพลต่อผู้เรียนทางอ้อม ไม่ค่อยมีบทบาทและความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรศึกษามากนัก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสภาพการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่นั้นดำรงชีวิตอยู่ในชนบท อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นส่วนมากและดำเนินชีวิตไปอย่างเรียบง่าย ผู้จบหลักสูตรศึกษาก็ไม่ค่อยเห็น

ประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าวต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากไม่เคยได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธำรง ชูทัพ (2521:บทคัดย่อ) ที่พบว่า เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่องแสง เรื่องแรง นั้น เหมาะกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นน้อย

เนื้อหาเรื่องการทำสบู่และยาสระผม โดยเฉพาะ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาทั้งหมดไม่เคยนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาดังกล่าวนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพชีวิตและความต้องการของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา เพราะในปัจจุบันสบู่และยาสระผมเหล่านั้นสามารถหาซื้อได้ง่ายในราคาประหยัด ทั้งมีคุณภาพและมีให้เลือกใช้ได้ตามความต้องการ ดังนั้นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจึงไม่ค่อยเห็นประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตทั้งไม่จำเป็นต้องทำ สบู่และยาสระผมใช้เอง และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้เหตุผลของการไม่ใช้เนื้อหาดังกล่าวว่าไม่มีความจำเป็นต้องทำสบู่และยาสระผมใช้เอง และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากลืมความรู้เรื่องวิธีการทำสบู่และยาสระผมไปแล้ว

2.3 หมวดชาติไทย โดยเฉพาะ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากลำดับสูงสุด และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงสุด ร้อยละ 96.10 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต และเนื้อหาเรื่องหน้าที่ของคนไทยที่ต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์และองค์รัชทายาท เรื่องการป้องกันการทำลายสถาบันทางศาสนาทุกศาสนา เรื่องหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เรื่องลักษณะของผู้มีมารยาทดี และเรื่องวันสำคัญที่ควรทราบ โดยเฉพาะ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในอยู่ในระดับมากรองลงมา และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 72.08, 64.94, 89.61, 90.91 และ 89.61 เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหาเหล่านั้นเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องของค่านิยมและวัฒนธรรมที่มีอยู่และสอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีลักษณะอนุรักษ์วัฒนธรรม ยึดมั่นในสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์อย่างแน่น

เห็น ดังที่ สิริวรรณ สุวรรณภา (2523:144) ได้อธิบายสภาพครอบครัวและสภาพสังคมเกษตรไทยว่ามีความยึดมั่นในความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและครอบครัวยังคงทำหน้าที่อบรมและปลูกฝังค่านิยมสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี มีศีลธรรม จริยธรรม เคารพคัมภีร์ ทั้งสภาพสังคมไทยยังถือว่าศาสนาเป็นศูนย์รวมวิถีชีวิต ยึดถือคำสั่งสอนหรือหลักธรรมของศาสนาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และขณะเดียวกันก็มีความจงรักภักดีและเทอศุณสถานับพระมหากษัตริย์อย่างเหนียวแน่น นอกจากนี้ จรัญ พรหมอยู่ (2526:82-84) ยังได้กล่าวว่าคนไทยยังสนใจและมักเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาและวันสำคัญต่าง ๆ ดังนั้นเนื้อหาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสภาพชีวิตและเป็นประโยชน์ต่อผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพสังคมดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธำรง ชูทัพ (2521:บทคัดย่อ) ที่พบว่า เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องชีวิตภายในบ้าน เรื่องชุมชนของเรา เรื่องชาติไทยและข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญนั้นสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นในภาคเหนือ และจากความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าวข้างต้น ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของประพันธ์ พรหมมณี (2526:128-130) และ อุษา ขำประยูร (2524:130-131) ที่พบว่า เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีความสำคัญ มีประโยชน์ โดยมีความจำเป็นมาก ได้แก่ เนื้อหาเรื่องบ้าน เรื่องการช่วยเหลือครอบครัว เรื่องการศึกษาและการนับถือศาสนาพุทธ เรื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีส่วนสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องอุดมการณ์ของชาติ ในความคิดของเยาวชนของเชียงใหม่ เลาหวนิช และ นันทิกา แยมสรवल (2528:58) ที่พบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นว่า อุดมการณ์เรื่องจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เรื่องสำนึกและตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณต่อตัวเรา มีความจำเป็นมากในการดำเนินชีวิต

เนื้อหา เรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ โดยเฉลี่ยผู้จบหลักสูตรศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา แต่ผู้จบหลักสูตรศึกษามากในลำดับสูงสุด ร้อยละ 62.99 ไม่เคยนำเนื้อ เรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะการดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมในชุมชนของผู้จบหลักสูตรศึกษานั้น มีความเรียบง่ายและสงบสุข ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดการกระทบกระเทือนและเป็นภัยต่อ

การทำลายความมั่นคงของชาติไม่มี เพราะสภาพของสังคมของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาชั้น
 ประชาชนมีอิสระเสรี บุคคลในชุมชนอยู่อย่างปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายและผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์
 ประชาชนมีที่ทำกินและมีรายได้เพียงพอ ทั้งประชากรยังได้รับการศึกษาตามอัธยาศัย (สวัสดี เล็กชม
 2519:14-15) นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะเนื้อหาเรื่องดังกล่าวมีขอบข่ายและรายละเอียดของ
 เนื้อหาไม่เพียงพอที่จะปลูกฝังให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกิดความรู้สึกและเข้าใจในเนื้อหา
 เรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายชาติอย่างแท้จริง เพราะเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ได้เรียนเพียง 12 คาบเท่านั้น ซึ่งการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิด
 ความรู้สึกและความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันการบ่อนทำลายชาตินั้น จะต้องอาศัยเวลา
 และวิธีการที่เหมาะสมในการปลูกฝังความรักชาติ โดย สวัสดี เล็กชม (2519:24) ได้กล่าวว่า
 "การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับชีวิตประชาชน ส่งเสริมการศึกษาซึ่งสนับสนุนวิธี
 คีอย่างมีเหตุผล" จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกและเข้าใจในเนื้อหาเรื่องดังกล่าวได้ นอก
 จากนี้ พันัส หันนาคินทร์ (2520:64-66) ได้เสนอความคิดเห็นว่าการสร้างคุณสมบัติประจำตัว
 ให้แก่นักเรียน เช่น ให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงาม มีความสามารถในเชิงเศรษฐกิจ ยึดมั่นใน
 วัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามของชาติ จะช่วยสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเรื่องชาตินิยมได้และ
 ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้เรื่องการเมืองบ้าง ประการสำคัญโรงเรียนทุกโรงควรมีการปลูกฝังและ
 สร้างความสำนึกในเรื่องความรักชาติและความรู้สึกเรื่องชาตินิยมให้แก่นักเรียนอย่างริบคว่น
 ส่วนในเรื่องของช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกฝังความรักชาตินั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการ
 ปลูกฝังความรู้สึกเรื่องค่านิยมดังกล่าวให้แก่นักเรียนตั้งแต่อายุน้อย ๆ และควรจะทำอย่าง
 ต่อเนื่องด้วย

เนื้อหาเรื่องปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มของประชากรและผลกระทบต่อการ
 ดำรงชีวิตและการแก้ไข โดยเฉลี่ยว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์
 ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก รองลงมา แต่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา
 ส่วนมากในลำดับรองลงมา ร้อยละ 62.34 ไม่เคยนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต
 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่ได้นำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตนั้น
 เป็นผลเนื่องมาจากเนื้อหาเรื่องดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น
 มีรายละเอียดและขอบข่ายของเนื้อหาไม่เพียงพอ เนื้อหาไกลตัวผู้เรียนเกินไป ซึ่งผลการวิจัยของ
 วีรพล สารรัตน์ (2525:บทคัดย่อ) ได้พบและเสนอแนะว่าเนื้อหาหน่วยประชากรศึกษานั้น เนื้อหา
 ควรอยู่ในระดับครอบครัว ชุมชน และจังหวัดมากกว่าระดับประเทศทั้งรายละเอียดของเนื้อหาไม่

เพียงพอ ควรเพิ่มรายละเอียดของขอบข่ายเนื้อหาหน่วยประชากรศึกษาให้มากขึ้น นอกจากนั้น ควรกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชราภรณ์ จิตรโต (2526:75) ที่พบว่า ครูต้องการให้มีการกำหนดเนื้อหาขอบข่ายการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วน สมคิด อิศระวัฒน์ (2523:13-16) ได้มุ่งประเด็นไปยังครูผู้สอนว่าการที่จะให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้สึกประทับใจและปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลต่อปัญหาประชากรศึกษานั้น อยู่ที่ตัวครูผู้สอนเอง ถ้าครูผู้สอนมีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของประชากรศึกษา สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดตัดสินใจและมีส่วนร่วมในปัญหาทางประชากรศึกษาแล้ว ก็จะทำให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้ความเข้าใจ มีความรู้สึกประทับใจและสามารถตัดสินใจ ตลอดจนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลต่อปัญหาประชากรได้ แม้นว่าผู้เรียนนั้นจะจบการศึกษาไปแล้วก็ตาม นอกจากนั้น การที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่เคยนำมาเนื้อหา เรื่องปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มประชากร และผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและแก้ไขไปใช้ในการดำรงชีวิตนั้น ยังอาจเนื่องมาจากผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากที่มีอายุยังน้อยและเกือบทั้งหมดยังไม่มีการครบถ้วน จึงไม่ได้นำมาเนื้อหา เรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต

ส่วนเนื้อหา เรื่องบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกที่มีต่อชุมชน โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลางต่ำที่สุด และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 41.56 ไม่เคยนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้จบหลักสูตรศึกษานั้นขาดความสำนึกในหน้าที่ของตนเองต่อชุมชนซึ่งเป็นลักษณะนิสัยของคนไทยอย่างหนึ่งที่ไม่ค่อยตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อชุมชนอันเป็นค่านิยมของคนไทยส่วนหนึ่งที่ชอบทำอะไรตามความพอใจของตนเอง ไม่ชอบทำอะไรเพื่อส่วนรวม ชอบความสะดวกสบายและขาดระเบียบวินัย (สุพัตรา สุภาพ 2520:14-16) ซึ่ง ประนอม เดชชัย (ม.ป.บ.:6, 71, 115 อ้างถึงใน สัมพันธ์ เดชะอธิก 2523:111-113) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนขาดความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมนั้นเป็นผลมาจากการจัดเนื้อหาวิชาและวิธีการเรียนการสอนที่ไม่สัมพันธ์กับความรู้ทั่วไปที่นักเรียนได้รับจากภายนอกโรงเรียน การปลูกฝังให้ผู้เรียนนั้นรักในสิทธิเอกชน รับผิดชอบต่อตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ครูจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนทำตนให้เข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ รู้จักรับผิดชอบและใจกว้าง โดยครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างมี

ระเบียบ กล้าแสดงความคิดเห็นและใช้เหตุผล นอกจากนั้น โรงเรียนจะต้องเป็นแหล่งให้ข้อเท็จจริงและฝึกฝนบทบาททางประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน

เนื้อหา เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม โดยเฉลียว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 46.75 ไม่เคยนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าว ไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จวงจันทร พวงจันทรแดง (2526:63) ที่พบว่านักเรียนประถมศึกษาที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้น มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ผู้นำกลุ่มในการเรียนวิชาต่าง ๆ และมีภาวะผู้นำสูง แต่จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ร้อยละ 46.75 ไม่เคยได้นำเนื้อหา เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม ไปใช้ในการดำรงชีวิตเลย โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้เหตุผลของการไม่นำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ว่าไม่เคยคำนึงถึง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นการสอนทฤษฎีความรู้มากกว่าการปฏิบัติ ดังที่ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2528:54) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนเรื่องประชาธิปไตยว่า การเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยนั้นเป็นเพียงการเรียนรู้เกี่ยวกับสถาบันและรูปแบบต่าง ๆ ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากกว่าจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าไปมีบทบาทประพฤติกฎีตามแนวทางที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและกระบวนการประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนั้นการที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่ได้นำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตนั้น ยังอาจเป็นเพราะเมื่อผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาออกไป ก็จะเข้าสู่สภาพแวดล้อมทางสังคมในชุมชนที่ผิดแผกไปจากสภาพสังคมในโรงเรียน ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมในชุมชนนั้นยึดถือระบบอาวุโสเป็นหลักในการทำงานหรือการตัดสินใจ จึงไม่ค่อยเปิดโอกาสที่จะให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาได้แสดงสภาวะผู้นำออกมาหรือนำเนื้อหา เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตามไปใช้ นอกจากจะดำเนินชีวิตไปตามวิถีชีวิตของบรรพบุรุษที่เคยกระทำมา ทั้งนี้ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2526:15-17) ได้อธิบายลักษณะของชุมชนในสังคมไทยว่า คนไทยเคยชินอยู่กับการไม่มีพิธีรีตรองยึดถือระบบอาวุโส จะช่วยเหลือกันเป็นระบบเครือญาติ ดังนั้นลักษณะการทำงานในรูปแบบผู้นำจึงเป็นเพียงการรับรู้เท่านั้น ส่วนในแนวทางปฏิบัตินั้นอาศัยความเป็นกันเองเสียส่วนใหญ่ และ ทวี ทิมขำ (2528:60) ได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า "คนไทยมีนิสัยชอบทำอะไรตามลำพังตนเอง (Individualistic) มากกว่าการตั้งกลุ่มหรือรับผิดชอบการทำงานหมู่" นอกจากนั้น

เสนอ จันทรพิฑ (2526:27) ยังได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมของชาวชนบทซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่ และคุณสมบัติของผู้นำและผู้ตามว่า ชาวชนบทไม่ค่อยสนใจที่จะเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านนัก ด้วย เหตุผลและสภาพของสังคมในชุมชนดังกล่าวมาแล้วนั้น นับว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้จบหลักสูตร ประถมศึกษาไม่เคยนำเนื้อหา เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตามไปใช้ในการดำรงชีวิต

2.4 ทมวคเศรษฐกิจและการทำมาหากิน โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องการแก้ปัญหาการทำนาไม่ได้ผล ต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมากล่ำดับสูงสุด และความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับ ประโยชน์ของเนื้อหา ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากรองลงมา ได้แก่เนื้อหาเรื่องการบำรุง รักษาดิน และเรื่องการทำไร่ทำสวน โดยผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 72.73, 79.22 และ 83.77 เคยนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตตามล่ำดับ จะเห็นได้ว่าเนื้อหาดังกล่าวนี้เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องอาชีพเกษตรกรรมอันเป็นอาชีพของผู้ปกครองของตัวอย่าง ประชากรส่วนมาก ซึ่งผู้จบหลักสูตรศึกษาค้นเคยอยู่ในสภาพแวดล้อมของอาชีพเกษตรกรรม ที่มีผลและอิทธิพลโดยตรงต่อผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา โดยเฉพาะปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ส่งผลโดยตรงที่ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้จบหลักสูตรศึกษายากจนลง เพราะประสบปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ขายข้าว ได้ราคาต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงไป ทำนาไม่ค่อยได้ผล นอกจากนั้นผู้ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมยังขาดความรู้ในเรื่องการบำรุงรักษาดิน และการเพิ่มผลผลิต (ปัญหาการศึกษาใน ชนบทไทย 2524:23; แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน: สาระโดยสรุป 2525:5; วรรณพร วิชชานุกร 2527:28) เนื้อหาดังกล่าวข้างต้นนั้นจึงสอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาในการดำรง ชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำรง ชูทัพ (2521:บทคัดย่อ) ที่พบว่า เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่องการทำมาหากินทุกหน่วยย่อยนั้นสอดคล้อง กับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นภาคเหนือปานกลาง และจากความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระ ดับมากนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพันธ์ พรหมณี (2526:128-130) ที่พบว่าเนื้อหากลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่องการทำนา เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก เรื่องอาชีพและ ผลิตผลของชุมชนและจังหวัดนั้นมีความสำคัญ มีประโยชน์และมีความจำเป็นมากที่สุด

เนื้อหาเรื่องวิธีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงสุด ร้อยละ 87.01 เคนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากยังไม่ได้ประกอบอาชีพ ทั้งดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมทางอาชีพเกษตรกรรมซึ่งจะทำงานเฉพาะฤดูกาล เช่น ฤดูทํานาก็จะทำงานหน้าคานา หน้าเกี่ยวข้าว เป็นต้น จึงมีเวลาว่างที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองมาก และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับการนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาได้ใช้เวลาว่าง โดยการฟังวิทยุ คุโทรทัศน์ เล่นกีฬา ทำงานบ้าน อ่านหนังสือ และทำงานอดิเรก เช่น ปลูกผักสวนครัว ถักปลอกหมอน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ที่ จรรยาพร ธรณินทร์ (2529: 2, อ้างจาก ดวงใจ สิทธิไชย 2521:114; ประพัทธ์ ลักษณะพิสุทธิ และคณะ 2521:ม.ป.ป.; วัน สังข์สะอาด 2505:137) ได้รายงานว่านักเรียนมัธยมและประชาชนในกรุงเทพมหานครใช้เวลาว่างในการฟังวิทยุ คุโทรทัศน์ อ่านหนังสือ เล่นกีฬา ทำสวนครัว วิธีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์บางอย่างดังกล่าวนี้ สมพงษ์ พละสุรย์ (2529:13-15) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่มีจุดมุ่งหมายเพียงความสุขกาย สบายใจ และเป็นงานอดิเรกที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสุขทางใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวไม่มากนัก การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากนั้น จะต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง ลดเวลาการพักผ่อนหย่อนใจลง เพื่อเพิ่มเวลาการทำงานอดิเรกให้นำไปสู่การทำงานที่เป็นการประกอบอาชีพจึงจะเป็นวิธีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวมากอย่างแท้จริง

ส่วนเนื้อหาเรื่องประโยชน์และความสำคัญของการใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศ โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับรองลงมา ร้อยละ 83.77 เคนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาดังกล่าวนี้ สามารถปลูกฝังค่านิยมให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเห็นคุณค่าและประโยชน์เกี่ยวกับการใช้สินค้าที่มีอยู่ในชุมชนและผลิตขึ้นภายในประเทศ และจากการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเกี่ยวกับการนำเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาได้นำเนื้อหาไปใช้ โดยการใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นและแนะนำให้ผู้อื่นใช้สินค้าไทย

เนื้อหา เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับสูงสุด ร้อยละ 84.42 ไม่เคยนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหา เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ประถมศึกษานั้น เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหลักการและความรู้ เรื่องสหกรณ์มากกว่าจะปลูกฝัง ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการรวมกลุ่มและสหกรณ์ เพราะจากการวิจัยของ ยุพดี กะจะวงษ์ (2526:106) พบว่า เนื้อหา เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์นั้นความคิดรวบยอดหรือ หลักการไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดประสงค์ คือ หลักการมุ่งให้รักษาผลประโยชน์รวม แต่เนื้อหา กลับไปสอนประเภทของสหกรณ์และการจัดสหกรณ์ ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้จบหลักสูตร ประถมศึกษาไม่ค่อยเห็นความสำคัญของเนื้อหา เรื่องดังกล่าวต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้จาก ผลการวิจัยของ วินัย วงศ์ทองดี (2526:66-67) ได้พบว่า นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ ทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่ครูดำเนินการเอง อันไม่ถูกต้องกับหลักการของหลักสูตรประถมศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมี ทักษะ สามารถจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ด้วยตนเองได้ ทั้งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากตัวผู้จบ หลักสูตรประถมศึกษาเองที่ไม่สนใจที่จะนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ถึงแม้ว่าในชุมชน ของจังหวัดพิษณุโลกจะมีหมู่บ้านจำนวน 768 หมู่บ้าน มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรประมาณ 197 กลุ่ม หรือมีจำนวนกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 25.65 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด (สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดพิษณุโลก 2527:6; สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย ม.ป.ป.:20) และโรงเรียนประถมศึกษาเกือบทุกโรงเรียนก็มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการรวมกลุ่มและสหกรณ์ ผู้จบหลักสูตรศึกษาก็ไม่เคยคิดที่จะนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าวเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม สหกรณ์ที่อยู่ในชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร เขียนนิลศิริ (2519:บทคัดย่อ) ที่พบว่า เยาวชนที่เคยได้รับการอบรมอาชีพมาแล้วส่วนใหญ่ไม่ได้้นำความรู้ที่ได้มารวมกลุ่มเยาวชน หรือจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ทั้งยังไม่เคยแม้แต่จะแนะนำชักชวนให้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นในชุมชน ของตนเอง

เนื้อหา เรื่องการค้าขาย โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากในลำดับรองลงมา ร้อยละ 72.08 ไม่เคยนำเนื้อหา เรื่องดังกล่าวไป

ใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากนั้นมิสามารถหาหรือผู้ปกครองประกอบอาชีพทำนาทำไร่ เนื้อหาดังกล่าวจึงไม่ค่อยมีบทบาท และความสำคัญที่จะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา และประการสำคัญในการค้าขายนั้น ผู้ประกอบการจะต้องมีเงินทุนหมุนเวียน มีลักษณะของตลาดที่เอื้อต่อการลงทุนทำการค้าขาย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่สามารถนำเนื้อหาเรื่องการค้าขายไปใช้ได้ในการดำรงชีวิตเพราะผู้ปกครองของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานั้นประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมักประสบกับปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว อันเป็นผลเนื่องมาจากการผลิตที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ที่มักประสบกับสภาวะฝนแล้ง ขาดน้ำ ได้ราคาต่ำ หรือผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีสภาวะหนี้สิน ทั้งช่องทางในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ในชนบทมีจำกัดอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ ในชนบท ซึ่งไม่เหมือนกับในเมืองที่มีอาชีพอยู่หลายอาชีพและหลายประเภทมีสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบเหมาะสมให้คนมีช่องทางทำงานได้ (ทวี ทิมขำ 2528:50, 69-70) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากไม่ได้นำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต และโดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าวต่อการดำรงชีวิตจริงอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนเนื้อหาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยเฉลี่ย ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาดังกล่าว ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก แต่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาในลำดับรองลงมา ร้อยละ 70.78 ไม่เคยนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต อาจเป็นเพราะเนื้อหาดังกล่าวนั้นมุ่งเสนอข้อช่วยและรายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพที่ไกลตัวผู้เรียนและยากเกินไปสำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่จะเข้าใจหรือตีความหมายได้ เช่น กฎหมายแรงงาน การคุ้มครองแรงงาน พ.ร.บ. สงเคราะห์หรืออาชีพคนไทย พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อหาดังกล่าวมุ่งตอบสนองการนำไปใช้ในสังคมอุตสาหกรรมมากกว่าสังคมเกษตรกรรมที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาได้ดำรงชีวิตอยู่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเนื้อหาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพนั้นแทบไม่มีบทบาทหรือความสำคัญที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาจะเอาใจใส่หรือคำนึงถึง และยิ่งอาจเป็นเพราะผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานั้นยังไม่ได้ประกอบอาชีพจึงไม่มีโอกาสได้นำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากได้เคยนำเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต ส่วนเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากไม่เคยนำเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในบางเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาส่วนมากไม่เคยนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ได้แก่เนื้อหา เรื่องการทำสบู่และยาสระผม เรื่องการสะท้อนของแสงและการหักเหของแสง และเรื่องการทำผลของความร้อนที่มีต่อสสารไปทำเครื่องมือเครื่องใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยเนื้อหาดังกล่าวมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปทำเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิต นอกจากนั้นเนื้อหาเรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์นั้น มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปดำเนินการตั้งกิจกรรมสหกรณ์ด้วยตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการไม่เคยนำเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นไปใช้ในการดำรงชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา นั้น ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นนักพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา กำหนดจุดประสงค์ในเนื้อหาดังกล่าว

2. การจัดเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหาบางเรื่องควรจัดให้เหมาะสม ดังนี้

2.1 เนื้อหาเรื่องการปฏิบัติให้เป็นผู้มีบุคลิกลักษณะที่ดี ซึ่งจัดไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 นั้น ควรจัดไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 5 ด้วย เพื่อปลูกฝังและฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนปรับปรุงบุคลิกภาพและท่าทางของตนเองตั้งแต่อายุยังเยาว์วัยและให้ต่อเนื่อง

2.2 เนื้อหาเรื่องการทำไร่ทำสวน ซึ่งจัดไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 หน่วยที่ 5 เรื่องการทำมาหากินนั้น ควรจัดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มากกว่า เพราะเหมาะสมกับวัยและความพร้อมของผู้เรียนที่จะจบการศึกษาออกไปเพื่อดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน

2.3 เนื้อหาเรื่องหลักทั่ว ๆ ไปในการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจัดไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์นั้น เนื้อหานี้ควรจัดอยู่ในหน่วยที่ 6 เรื่องการทำมาหากินมากกว่าเพราะเนื้อหาเรื่องดังกล่าวเน้นรายละเอียดและความรู้พื้นฐานในอาชีพการเลี้ยงสัตว์

2.4 เนื้อหาเรื่องอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง ควรเพิ่มขอบข่ายของเนื้อหาให้ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมและลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ถูกต้อง เพื่อเปลี่ยนแปลงค่านิยมและลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน

2.5 เนื้อหาเรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ ควรเพิ่มขอบข่ายของเนื้อหาให้ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการรวมกลุ่มและสหกรณ์ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการรวมกลุ่มและสหกรณ์ในการดำรงชีวิต

2.6 เนื้อหาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพ รายละเอียดความรู้ของเนื้อหาสำหรับครูในภาคผนวก ควรเพิ่มเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการทำงานและการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาเช่าที่ดิน กฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีที่ดิน เป็นต้น เพื่อความรู้ดังกล่าวนี้จะได้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่ต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยอาชีพเกษตรกรรม

2.7 เนื้อหาเรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศซึ่งจัดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 11 หน่วยย่อยที่ 2 เรื่องภัยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ควรเพิ่มรายละเอียดและขอบข่ายของเนื้อหาให้มากขึ้น และความรู้สำหรับครูในภาคผนวก ควรเพิ่มและมีรายละเอียดของความรู้เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศในแต่ละด้านให้ชัดเจน นอกจากนี้ควรจัดเนื้อหาเรื่องดังกล่าวไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และ 5 ด้วยเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความสำนึกและเข้าใจในเนื้อหาเรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศตั้งแต่อายุยังเยาว์วัย

3. ครูผู้สอนควรหาวิธีการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มุ่งสร้างเสริมชีวิตของผู้เรียนให้ เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงอยู่และดำเนินชีวิตที่ดี ในเนื้อหาเรื่องอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง เรื่องการทำน้ำผลไม้ เรื่องการป้องกันการติดสิ่งเสพติด เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ เรื่องความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน เรื่องประชากรศึกษา เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม และ เรื่องการป้องกันการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ

4. ผู้บริหารหลักสูตรและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการประถมศึกษา ควรจะนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัดพิษณุโลก และนำผลการวิจัยนี้เสนอเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

5. หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐและของเอกชน ซึ่งได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมอนามัย กรมศาสนา กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กรมการปกครอง และมูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น ควรเข้าไปมีบทบาทและเอาใจใส่ดูแลคุณภาพชีวิตของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ หากหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวขาดความดูแลเอาใจใส่ต่อผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ก็อาจทำให้พวกเขาเหล่านั้นก่อปัญหาด้านสังคมและความมั่นคงของชาติ เช่นปัญหาการติดสิ่งเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพอนามัย และปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐและของเอกชนควรประสานงานกันหรือดำเนินการดังต่อไปนี้คือ

5.1 เป็นแกนนำหรือมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ เช่น กลุ่มผู้นำเยาวชน กลุ่มยุวเกษตรกร เป็นต้น

5.2 เปิดโอกาสให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เป็นต้น

5.3 อบรมและฝึกงานอาชีพให้แก่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา

5.4 ทบทวนและเพิ่มทุนความรู้ของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาให้คงอยู่หรือพัฒนา ยิ่งขึ้นไป เช่น โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ การเข้าร่วมโครงการรณรงค์ผู้ไม่รู้หนังสือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยในเรื่อง ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยหรือกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ต่อการดำรงชีวิต

2. ควรมีการวิจัยในเรื่อง ความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้